

Κάστρο

Το **κάστρο** (από τα **λατινικά**: castrum) είναι **οχυρωμένη** κατασκευή η οποία χτιζόταν στην **Ευρώπη** και τη **Μέση Ανατολή** κατά τον **Μεσαίωνα**, από τους ευγενείς της εποχής οι οποίοι το χρησιμοποιούσαν ως την κατοικία τους. Δεν πρέπει να συγχέεται με το **παλάτι**, το οποίο δεν είναι οχυρωμένο, ή με το φρούριο, το οποίο δεν ήταν απαραίτητα κατοικία κάποιου ευγενούς, αν και υπάρχουν αρκετές κατασκευαστικές ομοιότητες με το τελευταίο. Κατά τη διάρκεια των περίπου 900 ετών στην οποία χτιζόταν κάστρα, αυτά απέκτησαν πολλές μορφές και χαρακτηριστικά, αν και μερικά όπως η περικύκλωση από οχυρωμένους τοίχους και η ύπαρξη σχισμών στους τοίχους για τα όπλα των αμυνόμενων ήταν κοινά χαρακτηριστικά.

Αρχαιότητα

Βέβαια, κάστρα αναφέρονται και **στις αρχαίες εποχές**, και ειδικά στον ελληνικό χώρο συναντώνται από τη μυκηναϊκή εποχή (*αρχαιότερη πηγή τα Ομηρικά Έπη*) ως **"πτολίεθρα"** (*οχυρωμένες ακροπόλεις, εντός των περιτειχισμένων πόλεων*). Αυτή η τακτική οχύρωσης πόλεων, και ειδικά του τμήματος της πόλης στο οποίο κατοικούσαν οι άρχοντες ως τελευταία γραμμή άμυνας, συνεχίστηκε από τους μυκηναϊκούς χρόνους μέχρι και τον 18ο αιώνα.

Μεσαίωνα

Το κάστρο Ινβεράρει στην [Σκωτία](#), χτισμένο τον 17ο αιώνα

Ως Ευρωπαϊκή καινοτομία, τα κάστρα εμφανίστηκαν τον 9ο και 10ο αιώνα, μετά την πτώση της [Καρολίγγειας δυναστείας](#), και την περιοχή της που αναδιανεμήθηκε ανάμεσα σε ανεξάρτητους λόρδους και πρίγκιπες. Οι ευγενείς αυτοί έκτισαν τα κάστρα ως μέσο ελέγχου της περιοχής γύρω τους, ως βάση απ' όπου μπορούσαν να εκτελέσουν επιδρομές καθώς και να προστατευτούν από εχθρούς. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν ως κέντρα διαχείρισης και σύμβολα ισχύος. Τα αστικά κάστρα χρησιμοποιούνταν για να ελέγξουν τον τοπικό πληθυσμό και τις σημαντικές εμπορικές δόδους, και αυτά της υπαίθρου ήταν τοποθετημένα κοντά σε περιοχές οι οποίες ήταν σημαντικές για την κοινότητα, όπως [μύλοι](#) και καλλιέργειες.

Πολλά κάστρα αρχικά χτίστηκαν με χρήση λάσπης και ξύλου, αλλά τα κύρια αμυντικά σημεία τους αργότερα αντικαταστάθηκαν με πέτρα. Τα πρώιμα κάστρα, συχνά εκμεταλλεύονταν τα φυσικά χαρακτηριστικά του μέρους όπου κτίζονταν, δεν είχαν οχυρωματικούς [πύργους](#) και στηρίζονταν για την κυρίως άμυνα τους σε ένα κεντρικό [οχυρό](#). Στα τέλη του 12ου και αρχές του 13ου αιώνα άρχισαν να κτίζονται οι πρώτοι πύργοι, με έμφαση στην επιθετική ισχύ τους. Πολλά νέα κάστρα είχαν πολύγωνο σχήμα, με αλληπάλληλες γραμμές αμυντικών τειχών, των οποίων το ύψος ήταν διαρρυθμισμένο έτσι ώστε όλα τα τείχη να έχουν ελεύθερο πεδίο βολής την ίδια στιγμή, μεγιστοποιώντας την δύναμη πυρός του κάστρου, χαρακτηριστικό που εμπνεύστηκε από τα οχυρά των [Σταυροφοριών](#). Επίσης η κατασκευή τάφρων γύρω από το κάστρο, πέρα από την αμυντική λειτουργία τους προσέδιδαν και κύρος στον ιδιοκτήτη του κάστρου.

Νεότερη εποχή

Αν και η [πυρίτιδα](#) χρησιμοποιήθηκε στην Ευρώπη από τον 14ο αιώνα, δεν ήταν αρκετά ισχυρή ώστε να απειλήσει τα κάστρα, μέχρι την έλευση του 15ου αιώνα με την έλευση του βαρέος πυροβολικού των [κανονιών](#), τα οποία μπορούσαν να διαπεράσουν τις οχυρώσεις κάνοντάς τα ιδιαίτερα ευάλωτα. Ενώ τα κάστρα συνέχισαν να χτίζονται μέχρι και τον 16ο αιώνα, ουσιαστικά παρήκμασαν γρήγορα και εγκαταλείφθηκαν χωρίς να διαδραματίζουν πλέον τον κεντρικό ρόλο που κάποτε είχαν. Από τον 18ο αιώνα όμως και αργότερα, υπήρξε ένα ανανεωμένο ενδιαφέρον για τα κάστρα, με την κατασκευή κάστρων τα οποία δεν είχαν πλέον αμυντικό σκοπό αλλά καλλιτεχνική και αρχιτεκτονική αξία, ως μέρος της ρομαντικής αναγέννησης της [Γοτθικής αρχιτεκτονικής](#).

Ελλαδικός χώρος

Στην Ελλάδα διάσημα είναι το [κάστρο των Ιπποτών της Ρόδου](#) χτισμένου τον 14ο αιώνα, το [κάστρο της Ναυπάκτου](#) στα τέλη του 15ου αιώνα, και αυτό της [Μονεμβασίας](#) του 13ου αιώνα, και στην Κύπρο το [κάστρο της Αμμοχώστου](#) του 14ου αιώνα.

Καστροπολιτεία του Μυστρά

Κάστρο Ναυπάκτου